

LAHAUGMOEN KURS- OG KOMPETANSESENTER
Brann- og redningsetaten Arne Garborgs plass 1
0179 OSLO

Saksbehandler, innvalgstelefon
Guro Holte, 22003564

Lahaugmoen brannøvingfelt - korrigert inspeksjonsrapport som følge av nye opplysninger

Det vises til tilsyn ved Lahaugmoen brannøvingfelt den 14.9.2022, tilsendt inspeksjonsrapport datert 19.10.2022, samt tilbakemelding fra Oslo kommune Brann- og redningsetaten (OBRE) 2.11.2022 der det blir redegjort for forhold dere anser som faktiske feil i rapporten.

OBRE sine bemerkninger og Statsforvalterens synspunkt på dette

Farlig avfall (avvik 1: Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter har mangelfulle rutiner)

I brevet 2.11.2022 blir det opplyst at farlig avfall ikke blir levert i iSEKK. Statsforvalteren tar de nye opplysningene til orientering, men kan ikke se at vi har skrevet noe uriktig i rapporten ved å opplyse om at OBRE oppgav at dette samles opp i iSEKK før det leveres godkjent mottak. At det i etterkant fremkommer at det ble gitt feil opplysninger under tilsynet, gir i utgangspunktet ikke grunnlag for å kreve endringer i rapporten. Vi har likevel valgt å justere ordlyden i rapporten knyttet til dette forholdet, for å tydeliggjøre at det ble gitt opplysninger som ikke medfører riktighet.

Øving med skum (avvik 1: Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter har mangelfulle rutiner)

I brevet av 2.11.2022 skriver OBRE at «etatens deltakere under inspeksjonen har oversikt på hvilke stoffer som er forbudt i brannskum», og de skriver blant annet videre at de har fokus på PFOS og PFOS-relaterte forbindelser. På grunnlag av virksomhetens redegjørelse, velger vi å stryke deler av én setning i rapporten, som lyder «Det ble opplyst av de som deltok på tilsynet at de ikke hadde oversikt over hvilke stoffer som er forbudt i brannskum», da vi vurderer at det er en mulighet for at enkelte av deltakerne kan ha hatt mer kunnskap om dette enn det som kom fram under tilsynet.

Selv om OBRE sine bemerkninger har ført til at vi gjør enkelte endringer i avvik 1 i rapporten, er det ikke grunnlag for å endre selve avviksformuleringene, samt hjemmelsgrunnlaget, da vi fortsatt anser det som avvik. Med dette oversender vi revidert inspeksjonsrapport vedlagt dette brev. Rapporten er å anse som endelig.

Med hilsen

Kari Skogen
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Guro Holte
senioringeniør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

LØRENSKOG KOMMUNE	Postboks 304	1471	LØRENSKOG
NEDRE ROMERIKE BRANN- OG REDNINGSVESEN IKS	Sykehusveien 10	1474	LØRENSKOG
OSLO KOMMUNE	RÅDHUSET	0037	OSLO
AURSKOG-HØLAND KOMMUNE	Rådhusveien 3	1940	BJØRKELANGEN
RÆLINGEN KOMMUNE	Postboks 100	2025	FJERDINGBY
DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)	Postboks 2014	3103	TØNSBERG
LILLESTRØM KOMMUNE	Postboks 313	2001	LILLESTRØM
NITTEDAL KOMMUNE		1482	NITTEDAL

LAHAUGMOEN KURS- OG KOMPETANSESENTER
Brann- og redningsetaten, Arne Garborgs plass 1
0179 Oslo

Saksbehandler:

Guro Holte

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon ved Brannøvelsesområde på Lahaugmoen

Kontrollnummer: 2022.365.I.SFOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Øyvind Greging

Fra Statsforvalteren i Oslo og Viken:

Guro Holte

Andre deltagere fra virksomheten:

Sissel Planting

Geir Ove Sannes-Moe

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Oslo og Viken:

Trine Celius

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Oslo kommune brann- og redningsetaten (OBRE) sitt brannøvelsesområde på Lahaugmoen den 14. september 2022. Inspeksjonsrapport ble først oversendt 19. oktober 2022, men OBRE har i etterkant kommentert forhold i inspeksjonsrapporten de mener er faktiske feil. Basert på deres tilbakemelding har vi valgt å foreta noen endringer i inspeksjonsrapporten. Rapporten er å anse som endelig.

Statsforvalteren i Oslo og Viken avdekket 2 avvik og ga ingen anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

- Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter har mangelfulle rutiner
- Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter sin miljørisikovurdering har mangler

Anmerkninger:

- Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

Avvik er nærmere beskrevet fra side 4 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 3 og 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

2.11.2022	Guro Holte	Kari Skogen
dato	kontrollør	seksjonssjef

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Kopi av rapporten sendes til:

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB)
- Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS
- Lillestrøm kommune
- Rælingen kommune
- Lørenskog kommune
- Nittedal kommune
- Aurskog-Høland kommune
- Oslo kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: LAHAUGMOEN KURS- OG KOMPETANSESENTER	
Organisasjonsnr.: 929871219	Eies av: 876820102
Bransjenr. (NACE-kode): 84.250 - Brannvern	

Kontrollert enhet

Navn: Brannøvelsesområde på Lahaugmoen	Anleggsnr.: 3030.0151.02
Kommune: Lillestrøm	Fylke: Viken
Anleggsaktivitet: Brannøvingsplass	
Tillatelse gitt: -	Sist endret: -

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrollloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Statsforvalterens aksjon for brannøvingsplasser.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Internkontroll
- Avfall
- Bruk av brannskum
- Utforming av brannøvingsplass

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

OBRE plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må OBRE innen 13. januar 2023 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfovpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Oslo og Viken v/Guro Holte.

4. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 14. september 2022. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil OBRE bli ilagt et gebyr på kr 28 100,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 2 for tilsyn av inntil en dags varighet. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Oslo og Viken. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

5. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

6. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter har mangelfulle rutiner

Avvik fra:

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd punkt 7
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) §§ 11-5 og 11-12

Kommentarer:

Krav/ regelverk

Virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Farlig avfall inneholder helse- og miljøfarlige kjemikalier, og skal tas hånd om på en forsvarlig måte. Farlig avfall skal ikke blandes sammen med annet avfall. Ulike typer farlig avfall skal ikke sammenblandes dersom dette kan medføre fare for forurensning, eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet. Farlig avfall skal oppbevares forsvarlig og merkes tydelig.

Farlig avfall som oppstår hos en virksomhet, skal deklarerer og leveres til godkjent mottak. Farlig avfall skal leveres årlig dersom den totale mengden farlig avfall overstiger 1 kg. Virksomheten skal iverksette rutiner som sørger for at leverings- og deklarasjonsplikten ivaretas. For å sikre sporbarheten, må det fremgå på deklarasjonen hvor avfallet har oppstått. Dette kan gjøres enten ved at avfallet deklarerer på et organisasjonsnummer som er registrert på lokaliteten eller ved at det under «tilleggsopplysninger» oppgis hvor avfallet kommer fra.

Farlig avfall – håndtering og deklarerer

OBRE oppgav under tilsynet at det ifm. driften kan oppstå farlig avfall som bilbatterier, syrer, oppsamlet spill av oljer og diesel, samt olje/ slam ifm. tømning av oljeutskillerne. Det var uklart om sedimenter fra sandfangene har et innhold som gjør det til farlig avfall. Sandfangene er ifølge virksomheten frem til nå tømt som ordinært avfall annethvert år.

Under tilsynet oppgav OBRE at de lagrer lite farlig avfall på eiendommen, men at dette samles opp i en iSEKK når det oppstår, og leveres godkjent mottak. I etterkant av tilsynet har vi fått opplysninger at det ikke medfører riktighet at farlig avfall leveres i iSEKK. Det er ikke etablert en fast oppbevaringsløsning for farlig avfall, og under tilsynet ble det observert at bilbatterier ble lagret utendørs og uten klimavern.

Virksomheten var under tilsynet usikker på hvordan deklarerer av farlig avfall fra driften foregår, og opplyser at de har gitt fullmakt til avfallsaktør som deklarerer på vegne av dem. I etterkant har vi fått opplysninger om at OBRE sitt organisasjonsnummer tilknyttet Arne Garborgs plass 1 (974588722) er benyttet ved deklarerer. Det er ikke angitt i de enkelte deklarasjonene at leveringen gjelder avfall fra Lahaugmoen (Dragonveien 50).

Øving med skum

Det er ikke etablert skriftlige rutiner for øvelser med skum på brannøvingsplassen, som angir hvordan øvelsen skal foregå (f.eks. hvor det øves, hvilke typer skumpreparater/-mengder som kan brukes på brannøvingsplassen). Det er ingen loggføring av bruk av skum, slik at det er usikkerheter knyttet til hvilke mengder skum av de ulike typer brannskum som brukes på plassen. Det ble også opplyst under tilsynet at det ikke lagres skum på øvingsplassen, men at skum lagres på de forskjellige brannstasjonene/brannbilene. Det ble også opplyst at det er den enkelte brannstasjon som kjøper inn skum, og det kan derfor ikke ses bort fra at det kan havne skum med fluor på øvingsplassen.

Det ble opplyst at de ikke har oversikt over rutiner for gjennomføring av substitusjonsvurderinger, da dette eventuelt gjøres i beredskapsavdelingen.

Drift, vedlikehold og prøvetaking av oljeutskiller og sandfang

Virksomheten har brukt en ekstern aktør til prøvetaking og tømning av oljeutskiller og sandfang, og opplyste på tilsynet at sandfang skal tømmes 2. hvert år og oljeutskiller hvert år. I etterkant av tilsynet ble det opplyst at oljeutskilleren likevel ikke er tømt de siste 3 årene fordi det ikke har vært behov for dette. Det kunne fremvises en sentralt utarbeidet rutiner for drift av oljeutskiller og sandfang, men denne er svært generell (f.eks. skal tømning foregå «etter avtale»), og ikke tilpasset lokale forhold/behov.

Det tas, iht. opplysninger fra virksomheten, to årlige vannprøver i tilknytning til oljeutskilleren. Det kunne ikke fremvises skriftlige rutiner for hvordan prøvetaking og analyse av vannprøver skal foregå.

Avvik 2

Lahaugmoen kurs- og kompetansesenter sin miljørisikovurdering har mangler

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5, 2. ledd, punkt 6

Kommentarer:

Virksomheten skal vurdere om aktivitetene ved virksomheten kan medføre fare for forurensning av det ytre miljø. Det innebærer at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Risikovurderingen skal være dokumentert, og skal omfatte alle forhold ved virksomheten som kan medføre forurensning. Ved endringer i driften skal risikovurderingen oppdateres.

Gjennom miljørisikovurderingen skal virksomheten vurdere sannsynligheten for at en uønsket hendelse kan inntreffe og ha oversikt over de miljøverdier som kan bli berørt av forurensning fra driften, inkludert hvilke konsekvenser slik forurensning kan ha for omgivelsene (vann, grunn, luft, flora og fauna).

Alle aktiviteter/hendelser som foregår på brannøvingsplassen med tanke på utslipp til ytre miljø må synliggjøres (jord, luft, vann): bruk av slukkemiddel, øvelsesutstyr, lagring av avfall og kjemikalier, eksisterende grunnforurensning mm.

Under tilsynet kunne virksomheten fremvise en kartlegging av en rekke aktiviteter med risiko for utslipp til ytre miljø. I kartleggingen fremgikk det også om det var iverksatt tiltak, og enkelte driftsrutiner var innlemmet i risikovurderingen.

Det var imidlertid flere forhold som gjør at kartleggingen ikke kan regnes som en fullstendig miljørisikovurdering:

- Virksomheten har ikke etablert noen akseptkriterier, og har heller ikke vurdert sannsynlighet og konsekvens for de ulike hendelsene som er kartlagt.
- Flere sentrale forhold som kan ha risiko for ytre miljø er ikke tatt med i kartleggingen, som:
  - o Risiko knyttet til bruk av de forskjellige skumtypene som anvendes på brannøvingsplassen
  - o Fare for videre spredning av eksisterende grunnforurensning
- Kartleggingen inkluderer ikke en vurdering av de miljøressursene som virksomheten potensielt kan påvirke ved sin aktivitet, og i så fall hvilke miljømessige konsekvenser den aktuelle forurensningen kan medføre.

Avrenning fra brannøvingsplassen går til overvannskummer via oljeutskiller/ overvannsledninger til Lukebekken.

7. Anmerkninger

Ingen forhold ble anmerket under inspeksjonen.

8. Andre forhold

På Lahaugmoen brannøvingsplass utføres det daglige øvelser. OBRE og Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS (NRBR) har inngått en samarbeidsavtale om brannøvingsplassen, og virksomheten fordeler driftskostnadene seg imellom. Det er OBRE som har ansvar for drift av brannøvingsplassen. I tillegg til Oslo kommune og kommuner som er tilknyttet NRBR (Lillestrøm, Rælingen, Lørenskog, Nittedal og Aurskog-Høland), er det også andre kommuner som benytter seg av Lahaugmoen brannøvingsplass, herunder Follo, Gran, Lunner og Krisitiansand.

På Lahaugmoen utføres det en rekke forskjellige øvelser (bl. annet brannslukking med skum, røykdykking, redningsøvelser fra bilvrak, høydetrening). Virksomheten opplyser at det ikke brukes PFAS-holdig skum på brannøvingsplassen.

Lahaugmoen brannøvingsplass var en av seks brannøvingsplasser som ble valgt ut for å kartlegge PFAS-forurensning i 2018– et prosjekt utført av NGI på oppdrag av Miljødirektoratet. Kartleggingen viste at det var forurensning av en rekke typer PFAS-forbindelser både på brannøvingsplassen og i resipient. Rapporten ligger her: [PFAS-forurensning ved utvalgte brannøvingslokaliteter \(miljodirektoratet.no\)](https://www.miljodirektoratet.no/forurensning-ved-utvalgte-brannovingslokaliteter)

Vi gjør oppmerksom på at det kan finnes både håndslukkere og konsentrat med fluorholding skum. Noen fluorforbindelser (såkalte PFAS) er forbudt å bruke i brannskum både ved øvelse og ved reell brannslukking. Dette gjelder alle brannskum som inneholder stoffet PFOS eller PFOS-relaterte forbindelser. Disse brannskummene er også ulovlig å ha på lager og de skal levers til godkjent mottak for destruksjon. Det er også forbud å utføre brannøving med brannskum som inneholder PFOA. Videre gjelder også at det ikke er lov å øve med brannskum som inneholder andre PFAS (enn de som er nevnt over) uten at virksomheten har en tillatelse fra forurensningsmyndigheten, som i dette tilfellet er Statsforvalteren.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) §§ 3 og 3a
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)

10. Informasjon til virksomheten

Brosjyrer/infoark utdelt:

- Substitusjonsplikten (M104)
- Avviksbehandling: Det er bedre å lære av en feil enn å gjenta den
- Kontroll med risiko gir gevinst
- Har virksomheten din farlig avfall (M-550)
- Avfallsdeklarering.no (M-421)
- Håndtering av farlig avfall (M-284)
- Miljøkrav for brannøving med bruk av PFAS-holdig slukkeskum (M-1619)

Regelverk som det ble informert om:

- [Lov om vern mot forurensninger og om avfall \(forurensningsloven\)](#)
- [Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall \(avfallsforskriften\)](#)
- [Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter \(internkontrollforskriften\)](#)
- [Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester \(produktkontrollloven\)](#)

Annen informasjon om lovverk og regjeringens arbeid finnes på www.lovdatabasen.no og www.regjeringen.no.

Link til aktuelle brosjyrer/infoark/informasjon:

- [Miljøkrav for brannøving med bruk av PFAS-holdig slukkeskum \(M-1619\)](#)
- [Har virksomheten din farlig avfall \(M-550\)](#)
- [Avfallsdeklarering.no \(M-421\)](#)
- [Håndtering av farlig avfall \(M-284\)](#)
- [Substitusjonsplikten \(M 104\)](#)
- [Kontroll med risiko gir gevinst - risikobrosjyre](#)
- [Avvikshandtering - brosjyre](#)
- [Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall - Her finner du informasjon om hvilke vurderinger som kan inngå i virksomhetens miljørisikovurdering](#)

Ytterligere informasjon finnes på miljødirektoratets hjemmeside:
www.miljodirektoratet.no